

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

byla nynější nová synagoga, zasloužil se velice výdatnou hmotnou podporou, kterou nezištně obci věnoval a tím dokončení stavby umožnil.

Alexander Frankel byl př. v nejtěžší době válečné, kdy velký počet polských uprchlíků do Dobříše zavítal. Těmto, po většině ubožákům, snažil se trpký osud zmírniti.

Nynější př. ž. o. Emil Schwarz pečuje rovněž velmi horlivě o záležitosti obecní. Dal důkladně opravit zadní část a dvůr obecního domu, nechal pořídit plechový kryt na střeše kostela nad oltářem, opravit věž a zavést elektrické osvětlení.

Sídlem představenstva ž. o. je D. Místnosti má ve vlastním dvoupatrovém domě na náměstí čp. 20/39, zakoupeném v r. 1865 za 7200 zl. Na dvoře je kůlna pro uložení pohřebního vozu. Většinu místností má v nájmu poštovní a telegrafní úřad již z dob před světovou válkou. Před r. 1865 měla obec pouze malý domek čp. 56/46, který odkoupil Aron Rosenfeld za 600 zl. Ten patřil později postupně manželům Štovíčkovým, Kamenickým a Peštovým.

*

Židovský hřbitov v D. je nejstarší památkou dobříšského židovstva. Je výhodně umístěn na sever od města mezi kopcem „Větrníkem“, na němž za starodávna v dobách sucha stával větrný mlýnec a mezi státní silnicí, vedoucí ku Praze. Jen přístup k němu je nepohodlný, úzkou, dešti rozervanou, zcela zanedbanou polní cestou. Byl založen na místě, kde dle lidového podání zemřeli „Aškenezr“, t. j. židé Němci. Nejstarší náhrobek pochází z r. 1650°), z čehož lze souditi, že byl hřbitov založen někdy v první polovici sedmáctého st. Byl zřízen na pozemku velkostatku a židé byli povinni platiti velkostatku ročně 25 zl. rýnských „šucgeltu“ za to, že zde jejich držebnost chránil, kterážto částka zvýšena byla později, když se hřbitov rozšířil, na 31 zl. r. Původní hřbitov neměl rozlohu ani tvar nynějšího. Zaujímal plochu 34 × 33 m. V r. 1781 byla k němu připojena další plocha jen o něco málo menší (33 × 30 m), v r. 1863 pak druhá nepravidelná 111 × 80 × 94 × 68 m, čímž povstal nynější tvar nepravidelného čtyřúhelníka rozměrů 142 × 70 × 130 × 80 m. Dnes je vchod do hřbitova od východu, obrácený k státní silnici, kdežto původní hřbitov měl úzkou branku poblíž jihozápadního rohu, jež byla později částečně zadržena a přeměněna na skladiště náčiní.

Tato stará, dnes již neexistující branka, je památná tím, že tu v r. 1849 padla do náručí Reb Wurmovi mrtvola ženy den předtím pohřbené, kterou neznámý zlosyn vykopal, okradl o pohřební plátina a opřel o vrátka hřbitovní. Toto vykopávání mrtvol, jež trvalo až do r. 1851 a způsobilo velké zděšení mezi obyvatelstvem, bylo ukončeno dopadnutím pachatele, hrobníková pomocníka, jenž se přiznal, že olupoval mrtvolu o pohřební plátina z pověry.

Třetí pozemek hřbitovní, zakoupený v r. 1863 od hostinské Johanny Sinreichové, nebyl hned připojen ke hřbitovu, nýbrž až teprve v r. 1877. T. r. byl hřbitov jako jediný celek ohrazen a vkusně upraven. Na nepoužívaném prostranství hned za vchodem byl vysázen lesík, jenž do dneška značně vzrostl. Hřbitov má i vlastní studni s čerpadlem.

Podle výše uvedeného má hřbitov tři oddělení, první oddělení je nejstarší jeho část, kde se dávno již nepochovává. Hřbitovní matrika byla založena 7. února 1850. Od toho dne až do 19. listopadu 1877 bylo na II. oddělení pohřbeno 324 osob. První osobou pohřbenou na III. oddělení byl Abraham Schnabel, zemřelý v prosinci 1877. Jeho syn založil nadaci 1000 zl., aby

z ní úroky ve výroční den úmrtí otcova rozděleny byly chudým. Do r. 1930 pohřbeno bylo od r. 1877 421 osob, tedy celkem od r. 1850 815 osob. Z těch dožilo věku přes 100 let 5 osob, přes 90 let 10 osob, přes 80 let 79 osob, přes 70 let 74 osob.

V r. 1909 bylo nařízeno okresním hejtmánstvím v Příbrami, aby do hřbitovní matriky zapisováno bylo i jakou smrtí pohřbené osoby zemřely.

Z osob pohřbených na hřbitově největšího stáří dožil Jakub Ne Juda Leib, jenž zemřel 1. července 1885 ve věku 104 r. Byl rb. v Druhlíciích. Pod jeho dozorem napsali a vlastním nákladem pořídili druhlíčtí žáci toru, uloženou nyní v synagoze dobříšské. Jeho žák Josef Schwarz napsal toru, kterou zakoupil a obci dobříšské daroval Šimek Beck (bývalý majitel domu, v němž je nyní hotel Heinz) na památku konfirmace svého prvorozeného syna Jindřicha. Juda Leib byl velmi vzdělaný a zasloužilý rb. Jeho hrob nemá náhrobku. Mimo něj jsou na hřbitově pohřbeni ještě dva dobříští rb.: Wolf Brunner (byl rabínem v letech 1823—1825) a Bernard Mandl (byl tu rb. v letech 1867—1895, zemř. 30. pros. 1895).

O hřbitov pečuje „Pohřební bratrstvo“, jehož vznik, jak jsme dříve uvedli, sahá do dob velmi dávných. Ch. k. podporuje židovskou chudinu a nenechá nikoho choditi žebrotou po obcích. Hradí též veškeré výdaje nemocenské a pohřební, takže žádný žid v okrese nedovolával se ještě podpory u své domovské obce. Nejstarší zachované stanovy bratrstva pocházejí z 18. února 1806. Jsou psány německy a podepsány Mojžíšem Levinským, Jakobem Schickem a Alexandrem Schickem. Psal je Jakub Abeles. Pod podpisy představenstva je řada podpisů ze všech obcí, které tenkrát náležely pod správu ž. o. dobříšské. Staré stanovy bratrstva z r. 1775 se nezachovaly.

Až do r. 1892 spravovali bratrstvo př. ž. o. Toho roku zvolen byl za představeného ch. k. Adolf Wiener a setrval v této funkci až do r. 1895. Po něm ji převzal Josef Polák (1895—1907), jenž byl za zvláštní zásluhy o bratrstvo na valné hromadě dne 11. srpna 1907 jmenován jeho prvním čestným členem. Po něm předsedal Hynek Schwarz (1907 až 1908), načež následovali: David Gans (srpen—září 1908), Josef Polák (září—prosinec 1908), Ludvík

Ludvík Eisner

Jindřich Hermann

Herrmann (leden—říjen 1909). Tomuto byl za zvláštní zásluhy o bratrstvo věnován usnesením ze dne 20. října 1909 čestný hrob. Potom předsedali Ludvík Eisner (v listopadu 1909), Emil Aronstein (1909—1912), Leopold Lederer (1912 až 1913). V r. 1913 zvolen byl za př. ch. k. opět Ludvík Eisner, 1913—1931 a po jeho smrti Jindřich Herrmann od 7. února 1932 dodnes.

Kustodem u ch. k. byl v r. 1819 Heřman Wurm, po něm od r. 1819—1879, tedy celých 61 let Lazar